

**Συναισθηματικές
διαταραχές:
κλινική εικόνα-πορεία-
επιδημιολογία**

ΠΑΝΑΓΙΩΤΗΣ ΦΕΡΕΝΤΙΝΟΣ

Αναπλ. Καθηγητής Ψυχιατρικής ΕΚΠΑ

ΕΙΣΑΓΩΓΗ

- διάθεση (mood) - συναίσθημα (affect)
- Φασική πορεία: επεισόδια (φάσεις) + νορμοθυμία
- *Επεισόδια: δομικοί λίθοι για τις Κλινικές μορφές (συναισθηματικές διαταραχές ή διαταραχές της διάθεσης)*

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ DSM-5

Επεισόδια:

- μείζονα καταθλιπτικά
 - μανιακά, υπομανιακά
- } με ή χωρίς μικτά στοιχεία

Κλινικές μορφές

- μείζονα καταθλιπτική διαταραχή,
- δυσθυμική διαταραχή,
- διπολικές διαταραχές (I και II),
- κυκλοθυμική διαταραχή,

- προκαλούμενες από γενική σωματική κατάσταση διαταραχές της διάθεσης,
- προκαλούμενες από ουσίες διαταραχές της διάθεσης και
- οι μη προσδιοριζόμενες αλλιώς καταθλιπτικές και διπολικές διαταραχές

ICD-10

- ένα μοναδικό επεισόδιο διαταραχής της διάθεσης (μοναδικό μείζον καταθλιπτικό, μανιακό ή μικτό επεισόδιο)
- υποτροπιάζοντα επεισόδια διαταραχής (διπολική διαταραχή, υποτροπιάζουσα καταθλιπτική διαταραχή, βραχεία υποτροπιάζουσα καταθλιπτική διαταραχή, κ.ά.)
- επίμονη (αλλά ήπια) διαταραχή της διάθεσης (κυκλοθυμική διαταραχή, δυσθυμική διαταραχή, κ.ά.)

ΕΠΕΙΣΟΔΙΑ ΤΩΝ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ

- 1. ΜΕΙΖΟΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ**
- 2. ΜΑΝΙΑΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ**
- 3. ΥΠΟΜΑΝΙΑΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ**

ΜΕΙΖΟΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Διάγνωση DSM-5

1+4 X 14 ημέρες

1. Καταθλιπτική διάθεση
2. Σημαντική μείωση του ενδιαφέροντος ή της άντλησης ευχαρίστησης
3. Σημαντική απώλεια ή αύξηση βάρους ή ελάττωση ή αύξηση της όρεξης
4. Αϋπνία ή υπερυπνία
5. Ψυχοκινητική διέγερση ή επιβράδυνση
6. Κόπωση ή αίσθημα απώλειας ενεργητικότητας
7. Αισθήματα αναξιότητας ή υπέρμετρης ή απρόσφορης ενοχής
8. Μείωση της ικανότητας σκέψης ή συγκέντρωσης, ή αναποφασιστικότητα
9. Επαναλαμβανόμενες σκέψεις θανάτου ή αυτοκτονικός ιδεασμός ή απόπειρα αυτοκτονίας.

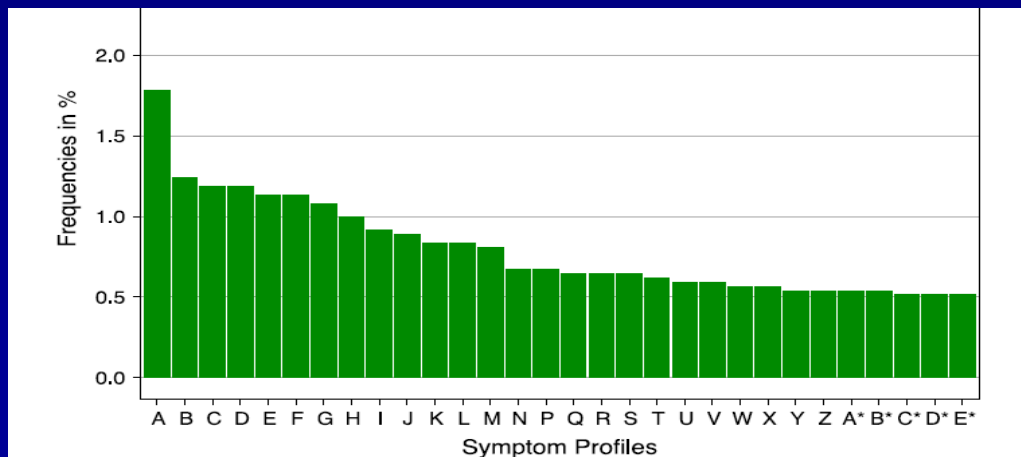
ΜΕΙΖΟΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Διάγνωση DSM-5

- Κλινικά σημαντική δυσφορία και έκπτωση λειτουργικότητας
- Δεν αποδίδεται στην επίδραση ουσίας ή γενικής σωματικής κατάστασης
- Δεν εξηγούνται καλύτερα ως πένθος

Η ετερογένεια της κατάθλιψης: Μελέτη STAR*D-1^ο στάδιο (N=3703)

- Βάσει των 9 συμπτωμάτων του DSM με τις υποκατηγορίες τους:
 - 16400 μοναδικά προφίλ
- Στη μελέτη STAR*D-1^ο στάδιο:
 - 1030 μοναδικά προφίλ
 - 864 (83.9%): ≤5 ασθ.
 - 501 (48.6%): 1 ασθ.
- 888 (24%) ασθ. είχαν τα 30 πιο κοινά προφίλ

ΜΕΙΖΟΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Κλινική εικόνα

- Γενική εμφάνιση και συμπεριφορά
- Ψυχοκινητικότητα: επιβράδυνση έως κατατονίας, ανησυχία ή άσκοπη υπερκινητικότητα
- Βούληση: υποβουλησία, αναποφασιστικότητα
- Διάθεση: καταθλιπτική, ανηδονία, απελπισία, άγχος, επιδείνωση το πρωί
- Ομιλία: αργή, χαμηλόφωνη
- Δομή-ροή σκέψης: λιμνασμός ιδεών, επιβράδυνση, μονοϊδεασμός, πτωχεία ιδεών
- Περιεχόμενο σκέψης: ιδέες αναξιότητας, αυτοϋποτίμησης, ενοχής, (επερχόμενης) καταστροφής ή πτωχείας, υποχονδριακές ιδέες, ενίοτε υπερτιμημένες ή παραληρητικές (π.χ. Cotard)
- Αντίληψη: ψευδαισθήσεις (ακουστικές, σωματικές, οσφρητικές)

ΜΕΙΖΟΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Κλινική εικόνα

- Αυτο-/ ετερο-καταστροφικότητα
- Γνωσιακές λειτουργίες: δ/χές συγκέντρωσης, μνήμης
- Εναισθησία και κρίση
- Φυτικά συμπτώματα: απώλεια ή αύξηση βάρους και όρεξης, διαταραχές ύπνου, εύκολη κόπωση, ημερήσια διακύμανση, απώλεια της libido, διαταραχή εμμηνορυσιακού κύκλου
- Άλλα σωματικά συμπτώματα: δυσκοιλιότητα, ξηροστομία, γαστρική δυσφορία, βάρος ή πόνος στο στήθος, πονοκέφαλοι, οσφυαλγία, μυαλγίες, συμπτώματα από το ουρογεννητικό, κλπ.
- Άλλα συνοδά συμπτώματα: αποπροσωποποίηση και αποπραγματοποίηση, ιδεοψυχαναγκαστικά συμπτώματα, αποσυνδεδετικά συμπτώματα- σωματομετατροπή, φοβικά συμπτώματα

ΜΕΙΖΟΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Κλινική εικόνα/ ηλικία

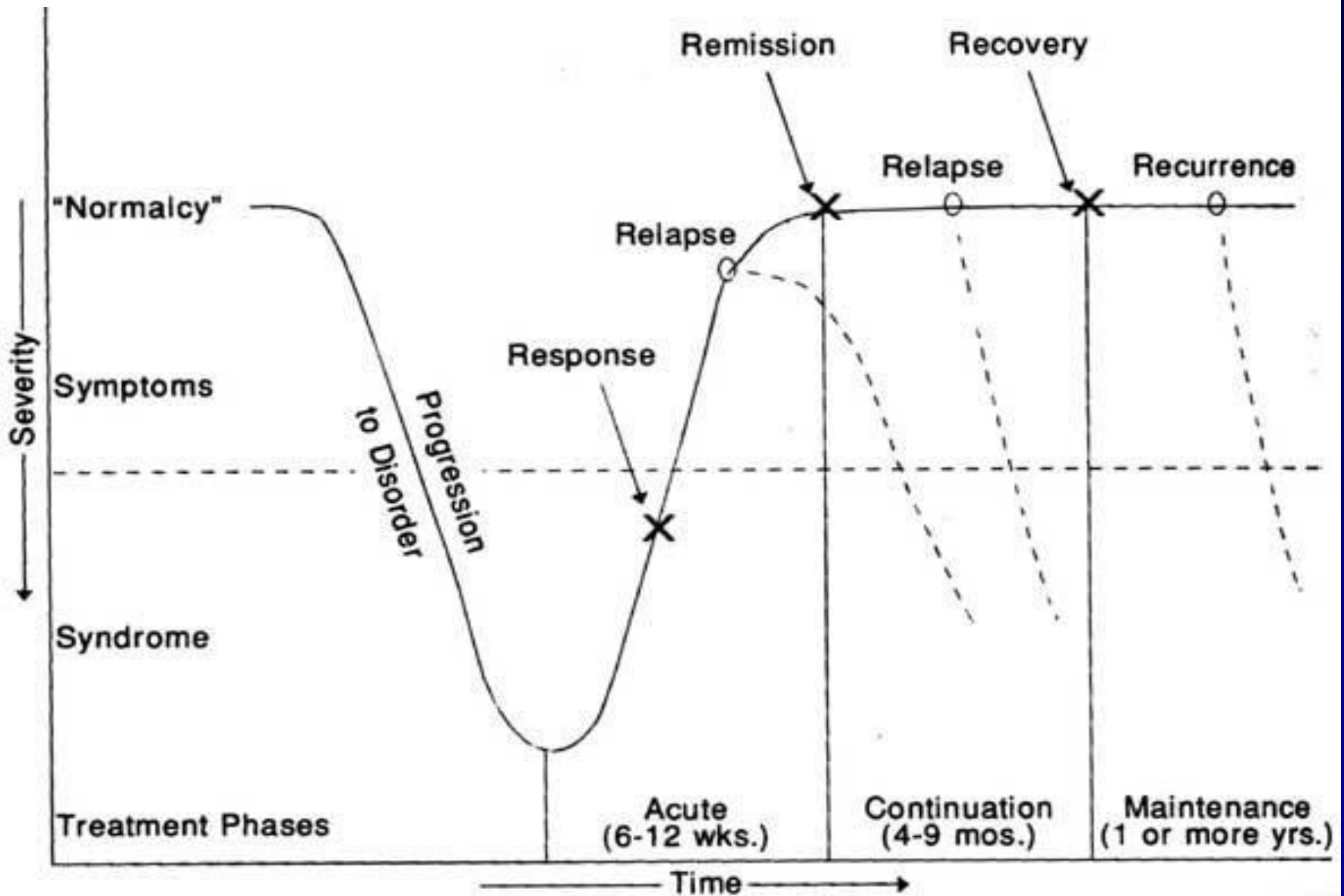
- Παιδική ηλικία: σωματικά ενοχλήματα, διέγερση, ακουστικές ψευδαισθήσεις μίας μόνο φωνής, αγχώδεις διαταραχές, φοβίες, σχολική φοβία, υπερβολική προσκόλληση στους γονείς.
- Εφηβεία: κατάχρηση ουσιών, αντικοινωνική συμπεριφορά, ανησυχία, επανειλημμένο σκασιαρχείο, πτώση σχολικών επιδόσεων, χαοτική σεξουαλική ζωή, αυξημένη ευαισθησία στην απόρριψη, παραμέληση σωματικής υγιεινής.
- Τρίτη ηλικία: γνωσιακά ελλείμματα (ψευδοανοϊκή συνδρομή), απάθεια, σωματικά συμπτώματα, υποχονδριακές αιτιάσεις, ανησυχία, αϋπνία.

ΜΕΙΖΟΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Πορεία

- 50% πρόδρομα συμπτώματα
- Αυτοπεριοριζόμενο
- Πιθανά υπολειμματικά συμπτώματα
- Διάρκεια: χωρίς θεραπεία 6-12 μήνες, με θεραπεία 3 μήνες περίπου
- 1/3 : μοναδικό επεισόδιο
- 2/3: υποτροπή ή μανία/υπομανία

Πορεία του καταθλιπτικού επεισοδίου

Πορεία του καταθλιπτικού επεισοδίου

- **απάντηση (response) στη θεραπεία** (εξαιρετική, μέτρια/ικανοποιητική, ελάχιστη), >50% μείωση στην HAM-D
- **υποχώρηση (remission) της συμπτωματολογίας** (πλήρης, μερική απουσία συμπτωμάτων), HAM-D < 8
- **υποτροπή (relapse)**
- **ανάρρωση/αποκατάσταση (recovery)**
- **επανεμφάνιση (recurrence)**

ΜΕΙΖΟΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Υπότυποι (προσδιοριστές)

- Βαρύτητα: ήπιο, μέτριο και βαρύ
- Ψυχωσικά στοιχεία: συμβατά ή ασύμβατα (σύντονα ή μη) με τη διάθεση (ψυχωσική κατάθλιψη ή παραληρητική μελαγχολία)#
- Ύφεση: πλήρης/ μερική ύφεση
- Μελαγχολικά στοιχεία/ σωματικό σύνδρομο
- Άτυπα στοιχεία
- Κατατονικά στοιχεία
- Μικτά στοιχεία
- Αγχώδης δυσφορία
- Χρονιότητα: 2 έτη
- Περιγεννητική έναρξη: κύηση ή 4 εβδομάδες της λοχείας

στο DSM-IV-TR τα ψυχωσικά στοιχεία αφορούσαν μόνο βαριά επεισόδια

ΜΕΙΖΟΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Μελαγχολικά στοιχεία

1+3

1. Έλλειψη ευχαρίστησης
2. Έλλειψη απαντητικότητας σε ευχάριστα ερεθίσματα
3. Ιδιάζουσα ποιότητα της καταθλιπτικής διάθεσης
4. Πρωινή επιδείνωση διάθεσης
5. Πρώιμη πρωινή αφύπνιση
6. Έντονη ψυχοκινητική επιβράδυνση ή διέγερση
7. Υπέρμετρη ή απρόσφορη ενοχή
8. Σημαντική ανορεξία ή απώλεια βάρους

ΜΕΙΖΟΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Άτυπα στοιχεία (Υστεροειδής δυσφορία)

1+2

1. Απαντητικότητα της διάθεσης
2. σημαντική αύξηση του βάρους ή αυξημένη όρεξη
3. υπερυπνία
4. μολυβδώδης παράλυση
5. υπερευαισθησία στη διαπροσωπική απόρριψη

ΑΤΥΠΗ ΚΑΤΑΘΛΙΨΗ

- Γυναίκες: άνδρες=2:1–3:1
- μικρότερη ηλικία έναρξης,
- συχνότερα ψυχοκινητική επιβράδυνση,
- συχνότερη συννοσηρότητα με αγχώδεις διαταραχές,
- σωματοποιητική διαταραχή και
- κατάχρηση ουσιών,
- διπολική I διαταραχή,
- μακροχρόνια πορεία
- εποχιακή διακύμανση
- απαντούν καλύτερα σε θεραπεία με MAOIs.

ΜΕΙΖΟΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Κατατονικά στοιχεία

- εμβροντησία,
- κινητική ακαμψία-καταληψία,
- κηρώδης ευκαμψία,
- βωβότητα,
- αρνητισμός,
- άσκοπη κινητική υπερδραστηριότητα,
- αλλόκοτες στάσεις
- ιδιορρυθμίες/ μανιερισμοί,
- στερεοτυπίες
- μορφασμοί,
- ηχωλαλία/ ηχωπραξία.

ΜΕΙΖΟΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Μικτά στοιχεία

≥3

1. Ευφορική, διαχυτική διάθεση
2. Διογκωμένη αυτοεκτίμηση ή αίσθημα μεγαλείου
3. Αυξημένη ομιλητικότητα ή πίεση λόγου
4. Ιδεοφυγή ή υποκειμενικό αίσθημα ότι οι σκέψεις καλπάζουν
5. Αύξηση ενέργειας και στοχοκατευθυνόμενης δραστηριότητας
6. Υπέρμετρη εμπλοκή σε ευχάριστες δραστηριότητες που υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να έχουν οδυνηρές συνέπειες
7. Ελάττωση της ανάγκης για ύπνο

ΜΕΙΖΟΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Αγχώδης δυσφορία

≥2

1. Αίσθημα έντασης (‘στην τσίτα’)
2. Ασυνήθιστη ανησυχία
3. Δυσχέρεια συγκέντρωσης λόγω ανησυχίας
4. Φόβος ότι κακό θα συμβεί
5. Φόβος απώλειας ελέγχου

ΜΕΙΖΟΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Υπότυποι εκτός DSM

- Αγχώδης/διεγερμένη – επιβραδυμένη κατάθλιψη
- Ενδογενής – αντιδραστική/ νευρωσική κατάθλιψη
- Πρωτοπαθής – δευτεροπαθής κατάθλιψη
- Λανθάνουσα κατάθλιψη ή συγκαλυμμένη κατάθλιψη ή καταθλιπτικό ισοδύναμο ή περιφερική κατάθλιψη
- Διπλή κατάθλιψη

ΜΑΝΙΑΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Διάγνωση DSM-5

1+3(4) X 7 ημέρες

1. Παθολογικά και επίμονα ανεβασμένη, διαχυτική ή ευερέθιστη διάθεση και υπέρμετρη αύξηση στοχοκατευθυνόμενης δραστηριότητας και ενέργειας (→ICD-10)
2. Διογκωμένη αυτοεκτίμηση ή αίσθημα μεγαλείου
3. Ελάττωση της ανάγκης για ύπνο
4. Αύξηση ομιλητικότητας ή πίεση λόγου
5. Περίσπασση προσοχής
6. Αύξηση της στοχοκατευθυνόμενης δραστηριότητας ή ψυχοκινητική διέγερση
7. Ιδεοφυγή ή υποκειμενικό αίσθημα ότι οι σκέψεις καλπάζουν
8. Υπέρμετρη εμπλοκή σε ευχάριστες δραστηριότητες που υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να έχουν οδυνηρές συνέπειες

ΜΑΝΙΑΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Κλινική εικόνα

- Γενική εμφάνιση και συμπεριφορά: συχνά προκαλεί γέλιο, υπερβολική οικειότητα, χειρονομίες, υπερβολικό ντύσιμο ή μακιγιάζ, άρση αναστολών
- Ψυχοκινητικότητα: αυξημένη
- Διάθεση: ευφορική, διαχυτική ή δυσφορική (ευερέθιστη)
- Ομιλία: λογόρροια, πίεση λόγου, ασυναρτησία
- Δομή-ροή σκέψης: επιτάχυνση, ιδεοφυγή
- Περιεχόμενο σκέψης: ιδέες μεγαλείου (ενίοτε παραληρητικές)
- Αντίληψη: ακουστικές ψευδαισθήσεις

ΜΑΝΙΑΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Κλινική εικόνα

- **Αυτο-/ ετερο-καταστροφικότητα**
- **Γνωσιακές λειτουργίες: διάσπαση προσοχής, δυσχέρεια συγκέντρωσης**
- **Εναισθησία και κρίση: υποτίμηση κινδύνων, υπερεκτίμηση δυνατοτήτων**
- **Φυτικά συμπτώματα: μειωμένη ανάγκη για ύπνο, αύξηση της όρεξης, απώλεια βάρους, αύξηση σεξουαλικής διάθεσης**

ΜΑΝΙΑΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Πορεία

- Οξεία έναρξη
- βραχεία πρόδρομα συμπτώματα
- Αυτοπεριοριζόμενο
- Διάρκεια: χωρίς θεραπεία 2-6 μήνες, με θεραπεία 2 μήνες περίπου
- 10% : μοναδικό επεισόδιο
90%: υποτροπή ή κατάθλιψη

ΜΑΝΙΑΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Υπότυποι (προσδιοριστές)

- Βαρύτητα: *ήπιο, μέτριο και βαρύ*
ή (ICD-10) υπομανία, μανία
- Ψυχωσικά στοιχεία: *συμβατά ή ασύμβατα (σύντονα ή μη) με τη διάθεση#*
- Ύφεση: *πλήρης/ μερική ύφεση*
- Κατατονικά στοιχεία
- Μικτά στοιχεία
- Αγχώδης δυσφορία
- Περιγεννητική έναρξη: *κύηση ή 4 εβδομάδες της λοχείας*

στο DSM-IV-TR τα ψυχωτικά στοιχεία αφορούσαν μόνο βαριά επεισόδια

ΜΑΝΙΑΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Μικτά στοιχεία

≥3

1. Προεξάρχουσα δυσφορία ή καταθλιπτική διάθεση
2. Μειωμένο ενδιαφέρον ή ικανότητα ευχαρίστησης
3. Ψυχοκινητική επιβράδυνση
4. Κόπωση ή απώλεια ενέργειας
5. Αισθήματα αναξιότητας ή υπέρμετρης ή απρόσφορης ενοχής
6. Αυτοκτονικότητα (ευχές θανάτου, ιδεασμός, απόπειρα)

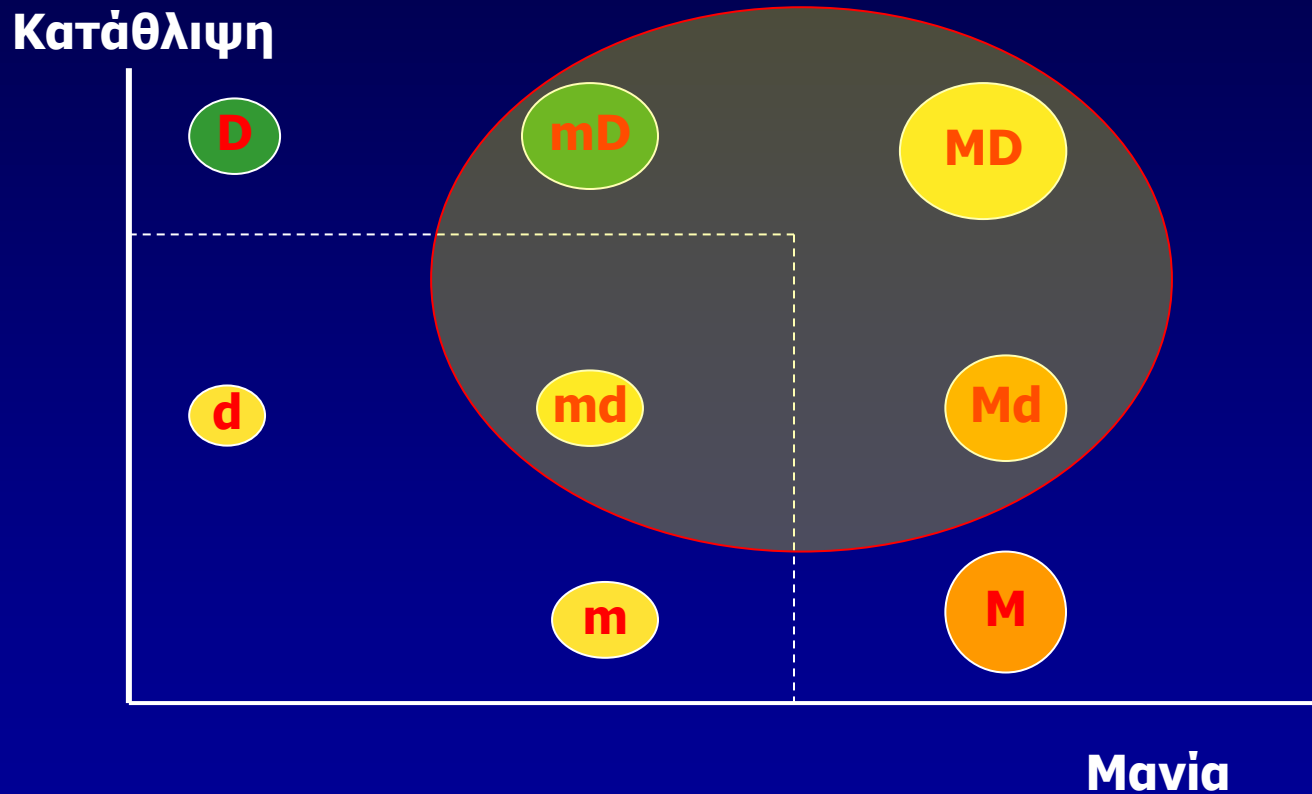
ΥΠΟΜΑΝΙΑΚΟ ΕΠΕΙΣΟΔΙΟ

Διάγνωση DSM-5

1+3(4) X 4 ημέρες

1. Παθολογικά και επίμονα ανεβασμένη, διαχυτική ή ευερέθιστη διάθεση και υπέρμετρη αύξηση στοχοκατευθυνόμενης δραστηριότητας και ενέργειας (→ICD-10)
2. Διογκωμένη αυτοεκτίμηση ή αίσθημα μεγαλείου
3. Ελάττωση της ανάγκης για ύπνο
4. Αύξηση ομιλητικότητας ή πίεση λόγου
5. Περίσπασση προσοχής
6. Αύξηση της στοχοκατευθυνόμενης δραστηριότητας ή ψυχοκινητική διέγερση
7. Ιδεοφυγή ή υποκειμενικό αίσθημα ότι οι σκέψεις καλπάζουν
8. Υπέρμετρη εμπλοκή σε ευχάριστες δραστηριότητες που υπάρχει μεγάλη πιθανότητα να έχουν οδυνηρές συνέπειες

ΜΙΚΤΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

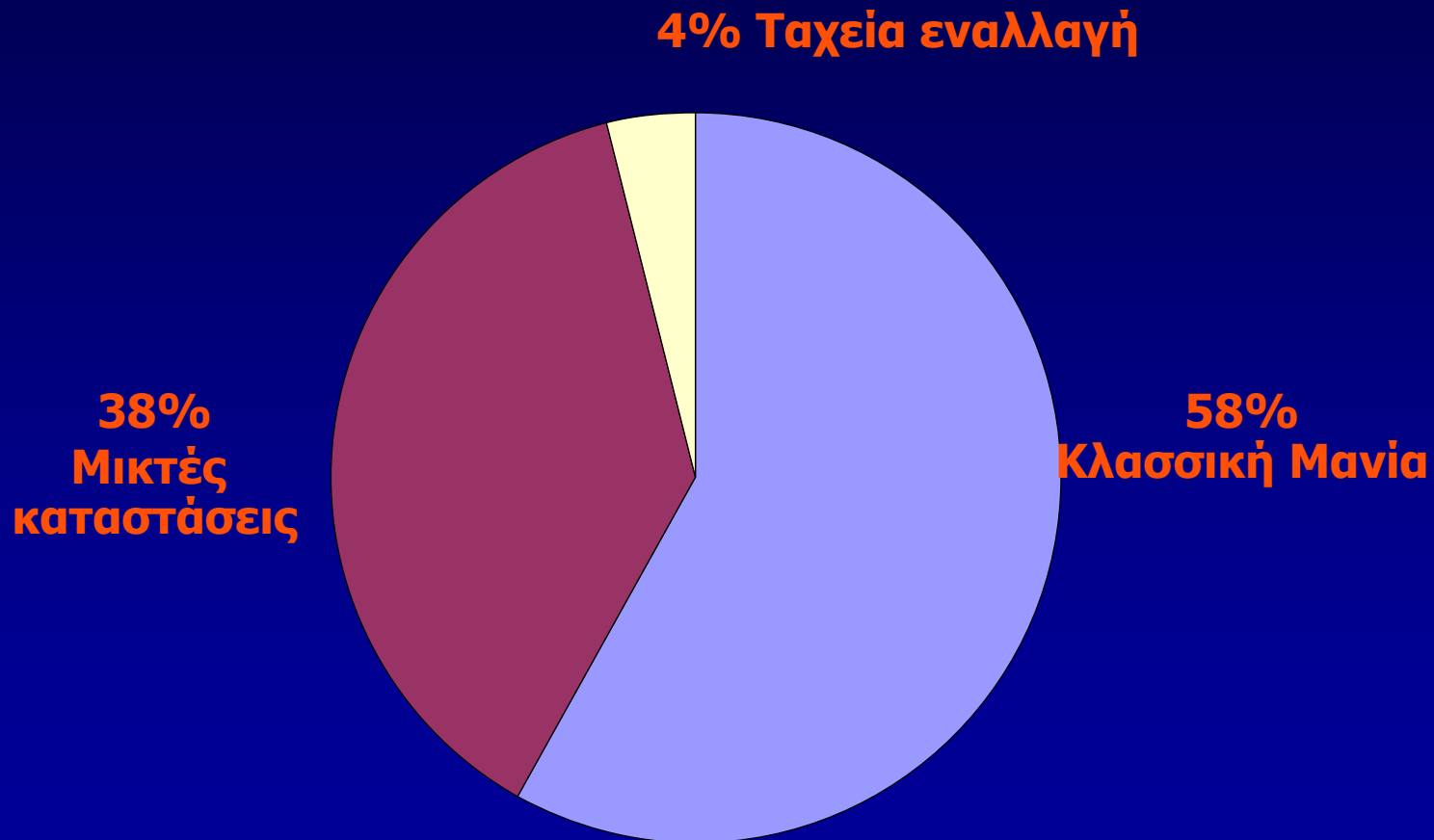
ΜΙΚΤΕΣ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΙΣ

- **Md= δυσφορικό (μικτό) μανιακό επεισόδιο**
- **md= μικτό υπομανιακό επεισόδιο**
- **mD= μικτό καταθλιπτικό επεισόδιο ή διεγερμένη/αγχώδης κατάθλιψη**
- **MD= μικτό (μανιακό) επεισόδιο (DSM-IV-TR)**

Οι μικτές καταστάσεις έχουν χειρότερη πρόγνωση

- μικρότερη ηλικία έναρξης
- συχνότερες στις διπολικές δ/χές (αλλά και έως 30% στη ΜΚΔ)
- συχνότερα οικογ. ιστορικό διπολικότητας
- μεγαλύτερος αριθμός νοσηλειών
- μεγαλύτερος μέσος χρόνος αποκατάστασης
- συχνότερη συνοσηρότητα (π.χ. με διαταραχή πανικού)
- συχνότερη χρήση αλκοόλ/ ουσιών
- πτωχότερη απάντηση στη θεραπεία (αντίσταση)
- συχνότερα αλλαγή πόλου μετά από αντικ/κά
- συχνότερη εκδήλωση αυτοκτονικότητας (ιδίως μετά από αντικ/κά)

Οι μικτές καταστάσεις αποτελούν σημαντική υποομάδα των διπολικών διαταραχών

Bowden et al JAMA 1997

ΚΛΙΝΙΚΕΣ ΜΟΡΦΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ

I. ΔΙΠΟΛΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

II. ΚΥΚΛΟΘΥΜΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

III. ΜΕΙΖΩΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

IV. ΔΥΣΘΥΜΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

V. ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ

ΔΙΠΟΛΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Βασικοί τύποι

- Διπολική Διαταραχή I: τουλάχιστον ένα μανιακό επεισόδιο (μπορεί να προηγούνται ή να έπονται υπομανιακά και καταθλιπτικά επεισόδια)
- Διπολική Διαταραχή II: τουλάχιστον ένα υπομανιακό και ένα μείζον καταθλιπτικό επεισόδιο χωρίς να έχει υπάρξει μανιακό.

Τα επεισόδια διακριτά εφόσον υπάρχει αλλαγή στην πολικότητα ή εφόσον παρεμβάλλεται νορμοθυμία (ή μερική ύφεση) τουλάχιστον 2 μηνών.

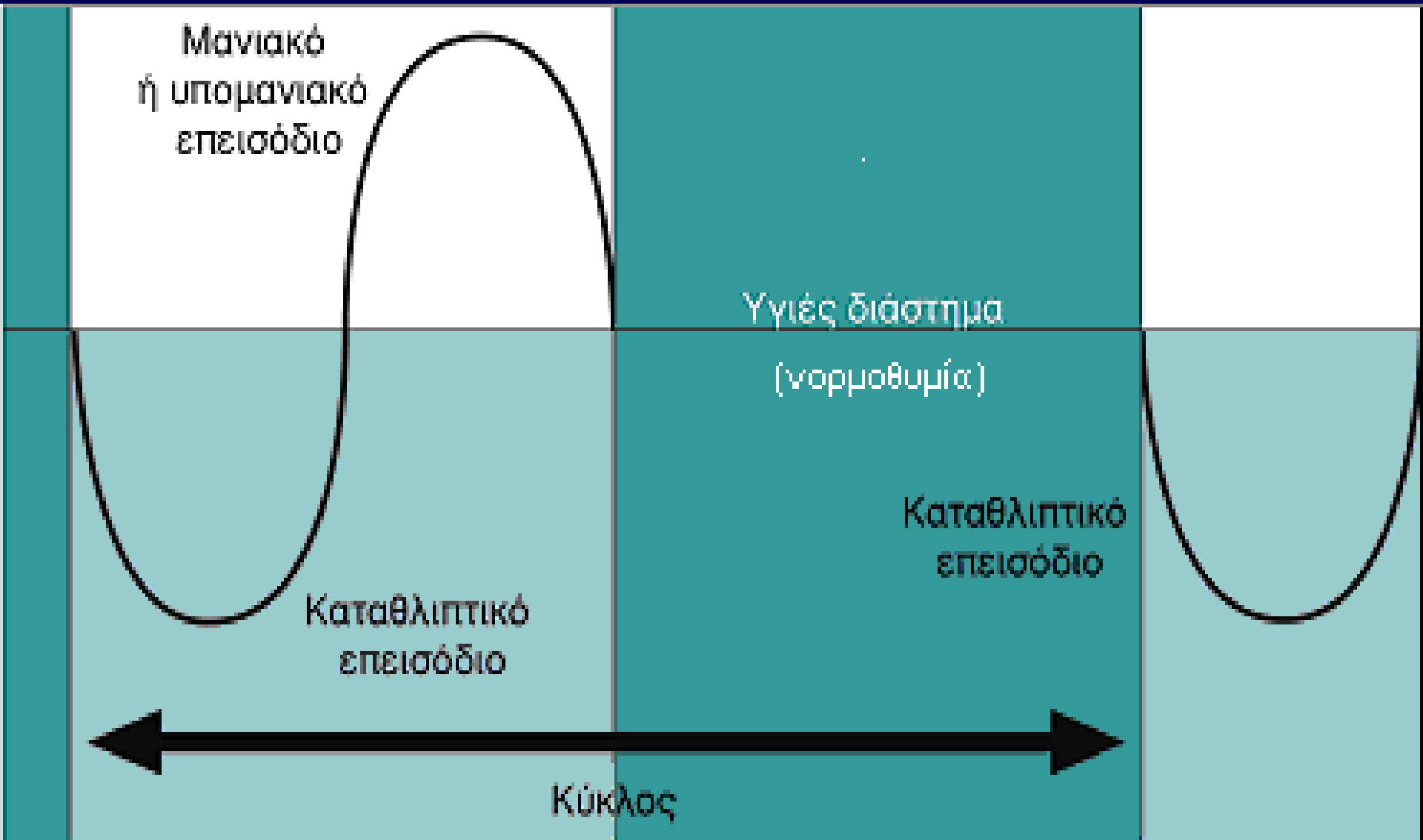
➤ **ICD-10**: όχι διάκριση σε ΔΔ-I, ΔΔ-II

ΔΙΠΟΛΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Κλινική εικόνα-πορεία

- Ηλικία έναρξης: 8-65 έτη, συνήθως 18-20 <30 έτη
- 1ο επεισόδιο καταθλιπτικό (στα 3/4 των γυναικών και στα 2/3 των ανδρών) ή μανιακό.
- 90% υποτροπιάζει
 - 7-10% μοναδικό μανιακό επεισόδιο
- 10-20% μόνο μανιακά επεισόδια
 - 80-90% μανιακά+καταθλιπτικά επεισόδια
- Στη διάρκεια της ζωής 9-10 μανιακά και 5-6 καταθλιπτικά
- Γυναίκες περισσότερα καταθλιπτικά,
Άντρες ίσα καταθλιπτικά μανιακά

ΔΙΠΟΛΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ Κύκλοι

ΔΙΠΟΛΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Υπότυποι (προσδιοριστές)

Πορεία επεισοδίων

- Ταχεία εναλλαγή φάσεων (ή ταχυφασικότητα)
- Εποχιακή εμφάνιση

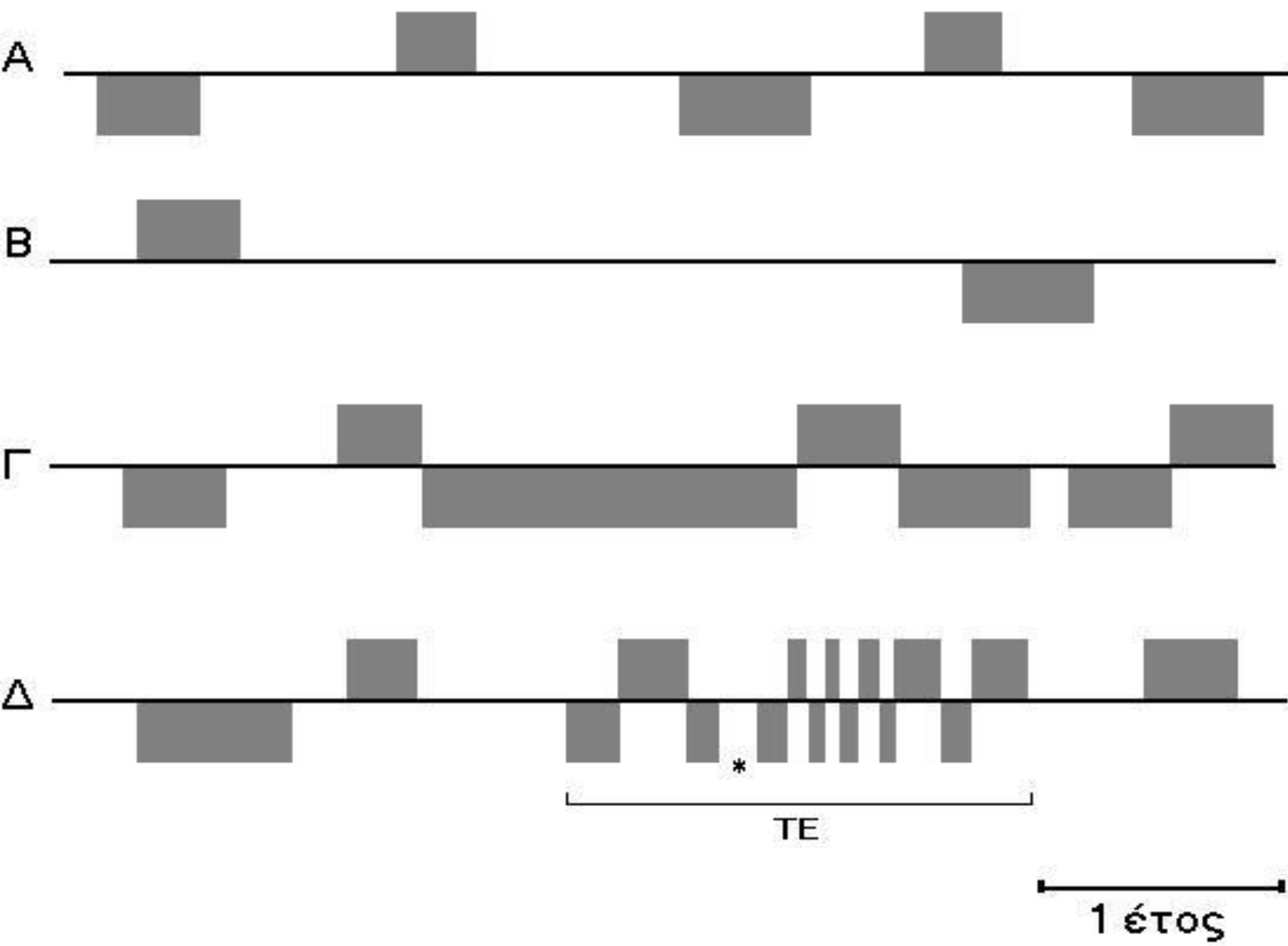
Επεισόδια

- Βαρύτητα (ήπιο, μέτριο, βαρύ)
- Ψυχωσικά στοιχεία (συμβατά ή μη με τη διάθεση)
- Ύφεση (πλήρης, μερική)
- Χρονιότητα
- Κατατονικά στοιχεία
- Μικτά στοιχεία
- Με αγχώδη δυσφορία
- Περιγεννητική έναρξη
- Μείζονα καταθλιπτικά επεισόδια
- Με μελαγχολικά στοιχεία
- Με άτυπα στοιχεία

ΔΙΠΟΛΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Ταχεία εναλλαγή φάσεων (rapid cycling)

- ≥ 4 επεισόδια (μανιακά, υπομανιακά, ΜΚΕ)/έτος
- υπέρταχεία ultra- rapid cycling ≥ 4 επεισόδια/μήνα
- υπέρ-υπέρταχεία ultra-ultra-rapid cycling ή ultradian < 24 ώρες
- 15% ασθενών
- Συνήθως γυναίκες
- Υποθυρεοειδισμός
- Χρήση αντικαταθλιπτικών

ΔΙΠΟΛΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

εποχιακή εμφάνιση

- Εποχιακή εμφάνιση (π.χ. άνοιξη, φθινόπωρο) και αποδρομή τουλάχιστον ενός τύπου επεισοδίου (μανιακού, υπομανιακού, ΜΚΕ)
- Αποκλειστικώς εποχιακά επεισόδια και καθόλου μη εποχιακά τα τελευταία 2 έτη
- Σαφής επικράτηση εποχιακών επεισοδίων στη διάρκεια της ζωής.
- Συχνότερα στη ΔΔ-II
- Συχνότερα άτυπο προφίλ καταθλιπτικών συμπτωμάτων (υπερφαγία, υπερυπνία)

Σύγκριση ΔΔ II vs. ΔΔ I

- Συχνότερη στις γυναίκες (ΔΔ-I 1:1)
- Μεγαλύτερη ηλικία έναρξης
- Περισσότεροι συγγενείς με ΔΔ-II vs. ΔΔ-I (≠ΔΔ-I)
- Περισσότερα καταθλιπτικά επεισόδια
- Μεγαλύτερη συχνότητα επεισοδίων
- Λιγότερα και βραχύτερα διαστήματα νορμοθυμίας
- Συχνότερα ταχεία εναλλαγή φάσεων (30% vs. 6% ΔΔ I)
- Συχνότερα μικτές καταστάσεις
- Μεγαλύτερος κίνδυνος αυτοκτονικότητας (και vs. ΜΚΔ)
- Συχνότερα άτυπες καταθλίψεις
- Υψηλότερα ποσοστά συννοσηρότητας
- Συχνότερα κυκλοθυμικό τεμπεραμέντο

ΔΙΠΟΛΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Συννοσηρότητα

A. Ψυχιατρική συννοσηρότητα:

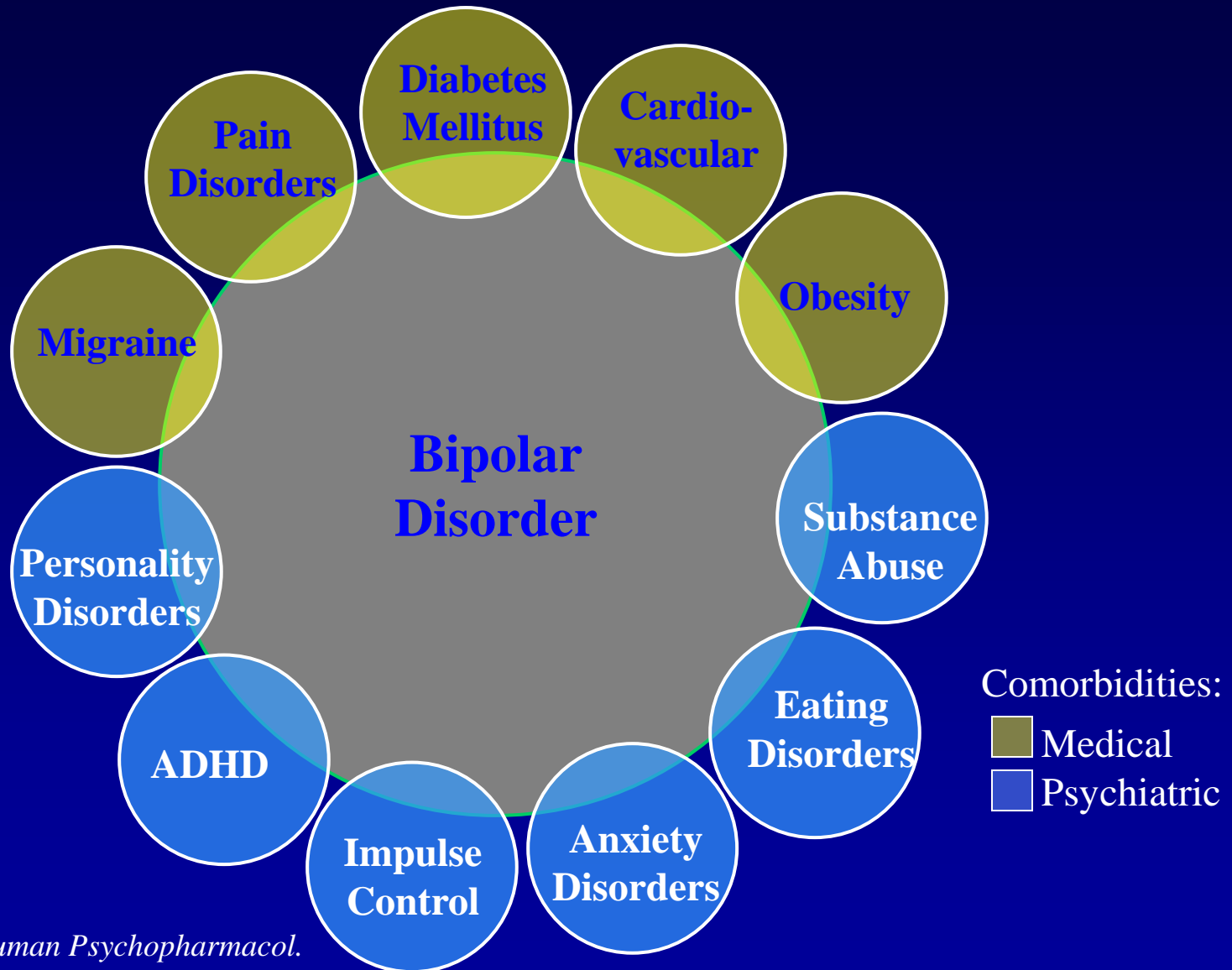
- χρήση ουσιών (33-70%),
- ιδεοψυχαναγκαστική διαταραχή (13-25%),
- λοιπές αγχώδεις διαταραχές (12-37%),
- διαταραχή ελλειμματικής προσοχής και υπερκινητικότητας (24%),
- διαταραχές πρόσληψης τροφής,
- διαταραχές ελέγχου των παρορμήσεων (π.χ. χαρτοπαιξία),
- διαταραχές προσωπικότητας.

Ο κίνδυνος θανάτου από αυτοκτονία είναι 80% μεγαλύτερος σε σχέση με το γενικό πληθυσμό.

B. Ιατρική συννοσηρότητα: καρδιαγγειακές παθήσεις, παθήσεις αναπνευστικού, αλλεργίες, άσθμα, σακχαρώδης διαβήτης, παχυσαρκία, ημικρανία, ευερέθιστο έντερο.

Ο κίνδυνος θανάτου από παθολογικά αίτια είναι αυξημένος κατά 50% σε σχέση με το γενικό πληθυσμό. Θνητότητα 10-15 έτη νωρίτερα.

Συννοσηρότητα: ο κανόνας στη Διπολική διαταραχή

Κλινικές συνέπειες της ψυχιατρικής συννοσηρότητας

- Δυσχεραίνουν τη διάγνωση
 - Επικάλυψη συμπτωμάτων
- Η θεραπεία των συννοσηρών δ/χών μπορεί να επηρεάσει την έκβαση της ΔΔ
 - Αποσταθεροποιητικές αγωγές
 - Η θεραπεία των συννοσηρών δ/χών βελτιώνει την έκβαση της ΔΔ
 - Φαρμακευτικές αλληλεπιδράσεις

Επιπτώσεις σωματικής συννοσηρότητας

Χειρότερη πρόγνωση-χρονιότερη πορεία- ανθεκτικότητα στη θεραπεία

Σοβαρότερη συμπτωματολογία- συχνότερες Ψ/Χ συννοσηρότητες

Γνωστική δυσλειτουργία

Αυξημένη (x2-3) θνητότητα (15-20 έτη (20%) μικρότερο προσδόκιμο επιβίωσης)— 60% οφείλεται σε σωματική συννοσηρότητα

Πτωχότερη συμμόρφωση στη θεραπεία

Μεγαλύτερη λειτουργική έκπτωση (επαγγελματική, κοινωνική, διαπροσωπική)

Αυξημένη χρήση υπηρεσιών υγείας- αριθμός νοσηλειών- αυξημένο κόστος

Αυξημένος κίνδυνος αυτοκτονίας

ΔΙΠΟΛΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Διαφορική διάγνωση

- Μονοπολική κατάθλιψη (Μείζων Καταθλιπτική Διαταραχή)
- Σχιζοφρένεια
- Σχιζοσυναισθηματική διαταραχή
- Κυκλοθυμία
- Διαταραχές προσωπικότητας (Cluster B)
- Προκαλούμενη από σωματικές νόσους διαταραχή της διάθεσης
- Προκαλούμενη από ουσίες διαταραχή της διάθεσης

Δ.Δ. Σχιζοφρένειας- Διπολικής διαταραχής

- προνοσηρή λειτουργικότητα
- Έναρξη- πρόδρομα συμπτώματα
- διαχεόμενο υπερθυμικό συναίσθημα
- ακουστικές ψευδαισθήσεις: τρίτο πρόσωπο, περιεχόμενο συμβατό με τη διάθεση;
- Παραλήρημα: αλλόκοτο, συμβατό με τη διάθεση;
- ιδέες παρεμβολής σκέψεων, εκπομπής σκέψεων, χάλαση του συνειρμού, αλλόκοτη συμπεριφορά.
- διάρκεια ψυχωσικού τύπου συμπτωματολογίας και διαταραχής του συναισθήματος
- επαναφορά της λειτουργικότητας / σταδιακή έκπτωση

ΔΙΠΟΛΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Πρόγνωση

- 15% καλοήθη πορεία,
- 50-60% αναρρώνουν μερικώς (πολλαπλές υποτροπές με σχετικά καλή λειτουργικότητα ανάμεσα στα επεισόδια)
- 1/3 χρονιότητα και λειτουργική και γνωσιακή έκπτωση.

ΔΙΠΟΛΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Πρόγνωση

Αρνητικοί προγνωστικοί παράγοντες:

- χαμηλή προνοσηρή επαγγελματική λειτουργικότητα,
- εξάρτηση από το αλκοόλ,
- ψυχωσικά στοιχεία,
- καταθλιπτικά στοιχεία μεταξύ των επεισοδίων
- άρρεν φύλο.

Θετικοί προγνωστικοί παράγοντες:

- βραχεία διάρκεια μανιακών συμπτωμάτων,
- μεγαλύτερη ηλικία έναρξης,
- απουσία αυτοκτονικότητας και
- απουσία ψυχιατρικής ή σωματικής συννοσηρότητας

ΚΥΚΛΟΘΥΜΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

- Χρόνια (2 έτη), ήπια BP II (‘ελάσσονα’ υπομανιακά και καταθλιπτικά επεισόδια)
- Απουσία ασυμπτωματικής περιόδου >2μηνών.
- 50-75 % έναρξη στις ηλικίες 15-25
- 30% (15-50%) αργότερα μείζον επεισόδιο διάθεσης και αλλάζουν διάγνωση (συχνότερα προς BP II).
- 60% ανταποκρίνονται στο λίθιο.

ΜΕΙΖΩΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Βασικοί τύποι

- Μοναδικό επεισόδιο
- Υποτροπιάζουσα (μονοπολική κατάθλιψη)

ΜΕΙΖΩΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Πορεία

- Έναρξη: μ.ό. 40 έτη (μεγάλο εύρος: εφηβεία έως τρίτη ηλικία)
- 5-6 επεισόδια στη διάρκεια της ζωής
- Αύξηση διάρκειας επεισοδίων και μείωση περιόδων νορμοθυμίας με την πάροδο του χρόνου.
- Συχνά υπολειμματικά συμπτώματα ή χρόνιες μορφές (έως 40% των ασθενών)
- Πιθανότητα υποτροπής μετά από:
 - 1 επεισόδιο 50-60%
 - 2 επεισόδια: 70%
 - 3 επεισόδια: 90%
- 5-10% τελικά αυτοκτονούν (άνδρες:γυναίκες=4:1)
- 10-20% των ατόμων με μοναδικό επεισόδιο εμφανίζουν μανιακό επεισόδιο περίπου μετά από 6-10 χρόνια ή μετά 2-4 επεισόδια και η διάγνωση αλλάζει σε «διπολική δ/χή».

ΜΕΙΖΩΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Υπότυποι (προσδιοριστές)

Πορεία επεισοδίων

- Εποχιακή εμφάνιση

Επεισόδια

- Βαρύτητα
- Ψυχωσικά στοιχεία
- Ύφεση
- Χρονιότητα
- Με μελαγχολικά στοιχεία
- Με άτυπα στοιχεία
- Με μικτά στοιχεία
- Με αγχώδη δυσφορία
- Κατατονικά στοιχεία
- Περιγεννητική έναρξη

Εποχιακή κατάθλιψη

- Τύπος Α: εμφάνιση το φθινόπωρο- αποδρομή την άνοιξη
- Τύπος Β: εμφάνιση την άνοιξη και το καλοκαίρι
- Συχνότερα άτυπο προφίλ καταθλιπτικών συμπτωμάτων (υπερφαγία, υπερυπνία)
- Σχετίζεται με δ/χές στο κύκλωμα της μελατονίνης (κωνάριο)
- Συχνότερη σε μεγαλύτερα γεωγραφικά πλάτη
- Φωτοθεραπεία: θεραπεία εκλογής

ΜΕΙΖΩΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Συννοσηρότητα

A. Ψυχιατρική συννοσηρότητα: δυσθυμική διαταραχή, χρήση αλκοόλ/ουσιών, ιδεοψυχαναγκαστική διαταραχή, λοιπές αγχώδεις διαταραχές, διαταραχές πρόσληψης τροφής, διαταραχές ελέγχου των παρορμήσεων (π.χ. χαρτοπαιξία), διαταραχές προσωπικότητας.

B. Ιατρική συννοσηρότητα: καρδιαγγειακές παθήσεις, αυτοάνοσα νοσήματα, αλλεργίες, άσθμα, σακχαρώδης διαβήτης, παχυσαρκία, ημικρανία.

ΜΕΙΖΩΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Διαφορική διάγνωση

- Πένθος
- Άλλες διαταραχές της διάθεσης
- Σχιζοφρένεια
- Σχιζοσυναισθηματική διαταραχή
- Πρωτοπαθείς διαταραχές του ύπνου
- Άλλες ψυχικές διαταραχές (διαταραχές πρόσληψης τροφής, σωματόμορφες διαταραχές, αγχώδεις διαταραχές)
- Διαταραχές προσωπικότητας
- Άνοιες
- Προκαλούμενη από σωματικές νόσους διαταραχή της διάθεσης
- Προκαλούμενη από ουσίες διαταραχή της διάθεσης

ΜΕΙΖΩΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Διαφορική διάγνωση

Μείζων κατάθλιψη vs Πένθος:

- (1) σημαντική και παρατεταμένη λειτουργική έκπτωση,
- (2) υπέρμετρη ή απρόσφορη ενοχή
- (3) επίμονες σκέψεις θανάτου ή αυτοκτονικό ιδεασμό
- (4) νοσηρή ενασχόληση με ιδέες αναξιότητας,
- (5) σημαντική ψυχοκινητική επιβράδυνση,
- (6) ψυχωτικά συμπτώματα: παραληρητικές ιδέες (π.χ. πεποίθηση ότι ο πενθών είναι ο νεκρός ή ότι ο εκλιπών είναι ακόμη ζωντανός) και ψευδαισθήσεις

ΜΕΙΖΩΝ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Πρόγνωση

ΠΡΟΓΝΩΣΤΙΚΟΙ ΠΑΡΑΓΟΝΤΕΣ ΣΤΗ ΜΕΙΖΩΝΑ ΚΑΤΑΘΛΙΨΗ

Καλοί προγνωστικοί παράγοντες

Ήπια ένταση επεισοδίων
Απουσία ψυχωσικών συμπτωμάτων
Βραχεία παραμονή στο νοσοκομείο
Στέρεες φιλίες στην εφηβεία
Καλή λειτουργικότητα οικογένειας
Καλή κοινωνική λειτουργικότητα
Απουσία ψυχιατρ. συννοσηρότητας
Απουσία δ/χής προσωπικότητας
Μικρός αριθμός νοσηλειών
Όψιμη έναρξη

Κακοί προγνωστικοί παράγοντες

Περισσότερα του ενός επεισόδια
Υπολειμματικά καταθλιπτικά
 συμπτώματα
Συνύπαρξη δυσθυμικής διαταραχής
Συνοδός αγχώδης διαταραχή
Κατάχρηση αλκοόλ και άλλων
 ουσιών
Άρρεν φύλο

ΔΥΣΘΥΜΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

Διάγνωση DSM-5

1+2 x 2 έτη

1. Καταθλιπτική διάθεση
 2. Μείωση όρεξης ή υπερφαγία
 3. Αϋπνία ή υπερυπνία
 4. Μειωμένη ενέργεια ή κόπωση
 5. Μειωμένη αυτοεκτίμηση
 6. Δυσχέρεια συγκέντρωσης ή αναποφασιστικότητα
 7. Αισθήματα απελπισίας
- Απουσία ασυμπτωματικής περιόδου >2 μηνών
 - 2 έτη ήπιας έντασης κατάθλιψη ('νευρωσική κατάθλιψη')
 - Μπορεί να επισυμβαίνουν ΜΚΕ ('διπλή κατάθλιψη')

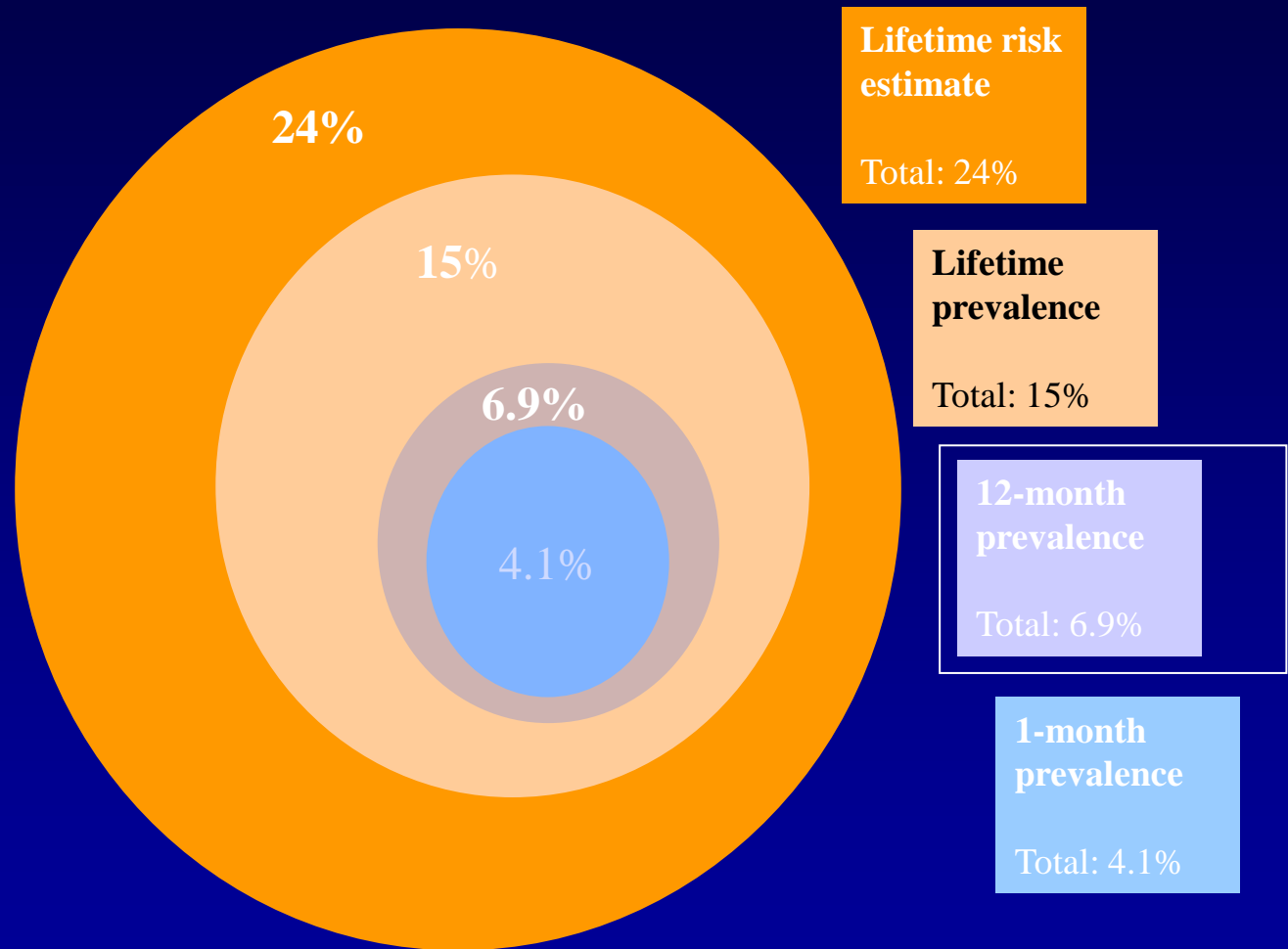
ΔΥΣΘΥΜΙΚΗ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗ

- Τύποι:
 - A) πρώιμης έναρξης (<21 έτη)
 - B) όψιμης έναρξης (>21 έτη)
- Άγαμοι, χαμηλά στρώματα, οικογενειακό ιστορικό ΜΚΔ ή ΔΔ
- Υψηλή συννοσηρότητα (με ΜΚΔ, αγχώδεις δ/χές, δ/χή προσωπικότητας, κατάχρηση ουσιών)
- Εξελίσσεται προς μείζονα κατάθλιψη (διπλή κατάθλιψη) στο 20% και προς διπολική διαταραχή (συνήθως τύπου II και σπανιότερα και I) σε άλλο 20%.
- Δυσμενής πρόγνωση

ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ ΤΗΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ

Διαταραχή της διάθεσης	Πιθανότητα νόσησης κατά τη διάρκεια της ζωής
Καταθλιπτικές διαταραχές	
Μείζων καταθλιπτική διαταραχή (ΜΚΔ)	Γυναίκες: 10-25% Άνδρες: 5-12%
Υποτροπιάζουσα κατάθλιψη	Γυναίκες: 4-16% Άνδρες: 2-8%
Υποτροπιάζουσα σε έδαφος δυσθυμικής διαταραχής	30% των ασθενών με ΜΚΔ
Δυσθυμική διαταραχή	Περίπου 5-6% (άνδρες=γυναίκες)
Διπολικές διαταραχές	
Διπολική I διαταραχή	0,4 – 1,6 %
Διπολική II διαταραχή	0,5-5%
Διπολική I ή διπολική II διαταραχή με ταχεία εναλλαγή φάσεων	15% (10-30%) των ασθενών με διπολική διαταραχή
Κυκλοθυμική διαταραχή	0.4-1% (άνδρες=γυναίκες)
Σύνολο διαταραχών διπολικού φάσματος	8-10%

Επιδημιολογία ΜΚΔ

1. Wittchen et al. *Arch Gen Psychiatry*. 1994;51(5):355-64.
2. Wittchen & Jacobi. *Eur Neuropsychopharmacol*. 2005;15(4):357-76.
3. Lieb et al. *Eur Neuropsychopharmacol*. 2005;15(4):445-52.
4. Kessler et al 2005. *Arch Gen Psychiatry*. 2005;62(6):617-27.

ΕΠΙΔΗΜΙΟΛΟΓΙΑ ΤΗΣ ΜΕΙΖΩΝΟΣ ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΗΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗΣ ΚΑΙ ΤΗΣ ΔΙΠΟΛΙΚΗΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΗΣ I

	Μείζων καταθλιπτική διαταραχή	Διπολική I διαταραχή
Ετήσια Επίπτωση	1% άνδρες 3% γυναίκες	12/100000 άνδρες (0.012%) 18/100000 γυναίκες (0.018%)
Επιπολασμός έτους	2-3/100 άνδρες 5-10/100 γυναίκες	1/100 άνδρες και γυναίκες
Φύλο	Γυναίκες / άνδρες 2:1	Άνδρες = γυναίκες
Ηλικία	40- μέση ηλικία για άνδρες και γυναίκες Στο 10% μετά τα 60 Μικρή κορυφή στην εφηβεία Στο 50% πριν τα 40	30- μέση ηλικία για άνδρες και γυναίκες
Φυλή	Μικρότερη επικράτηση στην Ασία	Δεν υπάρχουν ευρείες διαφορές
Κοινωνικο-πολιτισμικοί παράγοντες	↑ κίνδυνος επί οικογενειακού ιστορικού αλκοολισμού / κατάθλιψης / πρόιμης απώλειας γονέα Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα σε αστικές / αγροτικές περιοχές Ελαφρώς ↑ κίνδυνος στις χαμηλότερες κοινωνικοοικονομικές ομάδες Διαζευγμένοι, χήροι, άγαμοι	↑ κίνδυνος όταν υπάρχει οικογενειακό ιστορικό μανίας / διπολικής διαταραχής Δεν υπάρχει διαφορά ανάμεσα σε αστικές / αγροτικές περιοχές Ελαφρώς συχνότερη στις υψηλότερες κοινωνικοοικονομικές ομάδες (ΔΔ-Π) Διαζευγμένοι, χήροι

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

επιδημιολογικές συσχετίσεις: φύλο

- **Διπολική διαταραχή I**

Πιθανότητα νόσησης ίδια και για τα δύο φύλα (AAO $M < F$)

- **Διπολική διαταραχή II, διπολική διαταραχή με ταχεία εναλλαγή φάσεων, με εποχιακή κατανομή, με μικτά επεισόδια, με άτυπα χαρακτηριστικά**

Πιθανότητα νόσησης μεγαλύτερη για τις γυναίκες

- **Μείζονα καταθλιπτική διαταραχή**

Γυναίκες:άνδρες=2:1 (αλλά μειώνεται με την ηλικία)

➤ **Αίτια:**

- Βιολογικά (ορμονικές διαφορές)
- Ψυχολογικά (νευρωτισμός, αγχώδεις δ/χές- γυναίκες)
- Κοινωνικά (ρόλος των φύλων)
- Χρήση ουσιών (άνδρες)

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

επιδημιολογικές συσχετίσεις: ηλικία έναρξης

- Πρώιμη έναρξη: συσχέτιση με γενετική ευαλωτότητα
- Όψιμη έναρξη: συσχέτιση με σωματικές νόσους/ αναπηρία, απομόνωση, απώλειες, κατάχρηση αλκοόλ
- Ηλικία έναρξης ΔΔ: μικρότερη στις ΗΠΑ έναντι της Ευρώπης (μεγαλύτερη γενετική ευαλωτότητα?)
- Ηλικία έναρξης ΜΚΔ: Δύο κορυφές (εφηβεία-νεαρή ηλικία, μεσήλικες)
- Επίπτωση ΜΚΔ: αυξάνει στην εμμηνόπαυση

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

επιδημιολογικές συσχετίσεις: δημογραφικά

- **Οικογενειακή κατάσταση:** Μεγαλύτερη επικράτηση ΜΚΔ και ΔΔ σε διαζευγμένους και χήρους. Οι άγαμες γυναίκες έχουν μικρότερο κίνδυνο για ΜΚΔ ενώ οι άγαμοι άντρες μεγαλύτερο σε σχέση με τους έγγαμους.
- **Κοινωνικοοικονομική κατάσταση/ απασχόληση:** Μεγαλύτερη επικράτηση ΜΚΔ, ΔΔ-I σε χαμηλότερα στρώματα, άνεργους (παλαιότερα η ΔΔ είχε σχετισθεί με ανώτερη κοινωνική τάξη). Μόνο η ΔΔ-II (υπομανία) σχετίζεται με ανώτερη κοινωνική τάξη και εκπαίδευση.

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ

επιδημιολογικές συσχετίσεις:

γεωγραφικοί, εποχιακοί και πολιτισμικοί παράγοντες

- **Εθνικότητα-φυλή:** μικρότερη επικράτηση ΜΚΔ στην Ασία (π.χ. Κίνα: υπερδιάγνωση 'νευρασθένειας'). Όχι ουσιαστικές διαφορές για τη ΔΔ.
- **Επίπεδο ανάπτυξης χώρας (PCI):** Η ΔΔ συχνότερη σε πιο ανεπτυγμένες χώρες.
- **Γεωγραφικό πλάτος:** Μικρή αύξηση εποχιακής ΜΚΔ και μείωση μανίας με το γεωγραφικό πλάτος.
- **Εποχιακότητα:** φθινόπωρο-χειμώνας κατάθλιψη, καλοκαίρι μανία
- **Δίαιτα:** κατανάλωση φυλλικού, ω-3 FA, TRP προστατευτικά για ΜΚΔ
- **Αστικές-αγροτικές περιοχές:** όχι επαληθευμένες διαφορές

ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ μεταβολές στο χρόνο

- **ΜΚΔ:** αύξηση επικράτησης έτους, π.χ. NLAES 1991-92 3.3% → NESARC 2001-02 7.1%. Αντίστοιχη αύξηση DALYs στις μελέτες Global Burden of Disease (GBD)
 - Αληθής, αυξημένη αναγνώριση, αλλαγή διαγνωστικών αλγορίθμων?
- **ΔΔ:** αύξηση επικράτησης μεταξύ NCS (1990-92) 1.8% → NCS-R (2001-03) 3.9%
 - Αυξημένη χρήση αντικ/κών, ουσιών

ΑΛΛΕΣ ΔΙΑΤΑΡΑΧΕΣ ΤΗΣ ΔΙΑΘΕΣΗΣ

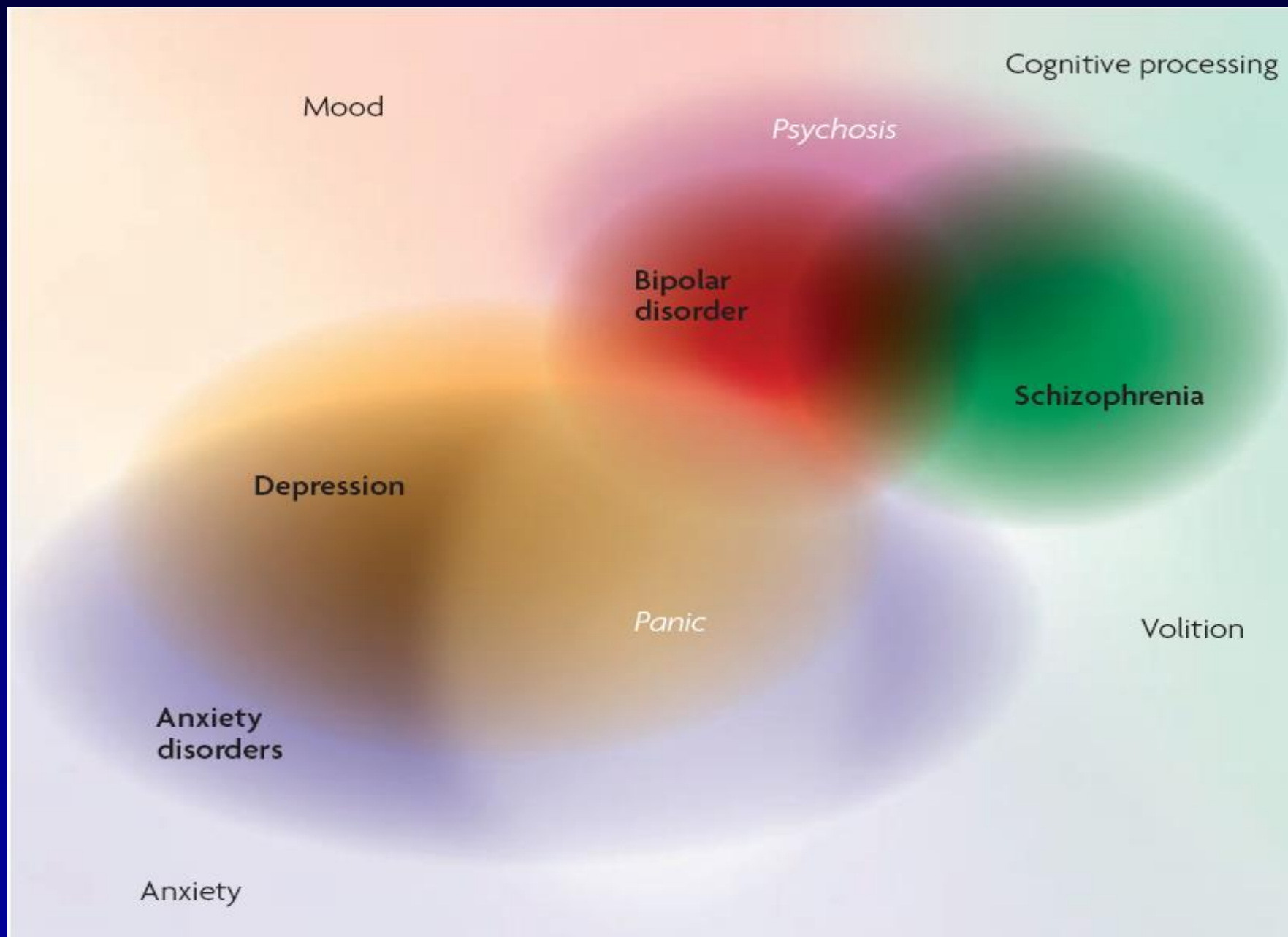
Καταθλιπτικές διαταραχές

- ελάσσων κατάθλιψη
- διαταραχή με υποτροπιάζοντα βραχέα καταθλιπτικά επεισόδια
- κατάθλιψη που επικάθεται σε σχιζοφρένεια ή άλλη ψυχωσική διαταραχή
- προεμμηνορρυσιακή δυσφορική διαταραχή
- μικτή αγχώδης και καταθλιπτική διαταραχή
- διαταραχή προσαρμογής με κατάθλιψη

Διπολικές διαταραχές

- εναλλαγή ΜΚΕ και υπομανιακών επεισοδίων βραχείας διάρκειας (2-3 ημ.) ή μικρότερου αριθμού συμπτωμάτων
- κυκλοθυμία βραχείας διάρκειας (<2 έτη)
- ένα ή περισσότερα υπομανιακά επεισόδια χωρίς ΜΚΕ

**ΤΟ ΦΑΣΜΑ
ΤΩΝ ΣΥΝΑΙΣΘΗΜΑΤΙΚΩΝ
ΔΙΑΤΑΡΑΧΩΝ**

Το φάσμα των καταθλιπτικών διαταραχών

- Μείζονα καταθλιπτική διαταραχή (MDD)
 - Επεισόδια ήπια, μέτρια, βαριά (ψυχωτικά ή μη)
- Δυσθυμική διαταραχή (DYS)
 - Διπλή κατάθλιψη (MDD+DYS) (Keller et al 1982)
- Καταθλιπτική διαταραχή ΜΠΑ
 - Ελάσσων καταθλιπτική διαταραχή (MinD)
 - Βραχεία υποτροπιάζουσα καταθλιπτική δ/χή (RBD) (Angst et al 1990)
 - Κατάθλιψη σε σχιζοφρένεια ή άλλη ψυχωσική δ/χή
 - Προεμμηνορρυσιακή δυσφορική δ/χή
- Μικτή αγχώδης και καταθλιπτική δ/χή
- Δ/χή προσαρμογής με κατάθλιψη
- Καταθλιπτική δ/χή προσωπικότητας
- Υποκλινική συμπτωματική κατάθλιψη (SSD) (όχι στο DSM) (Judd et al 1994)
- Καταθλιπτικό τεμπεραμέντο (όχι στο DSM)

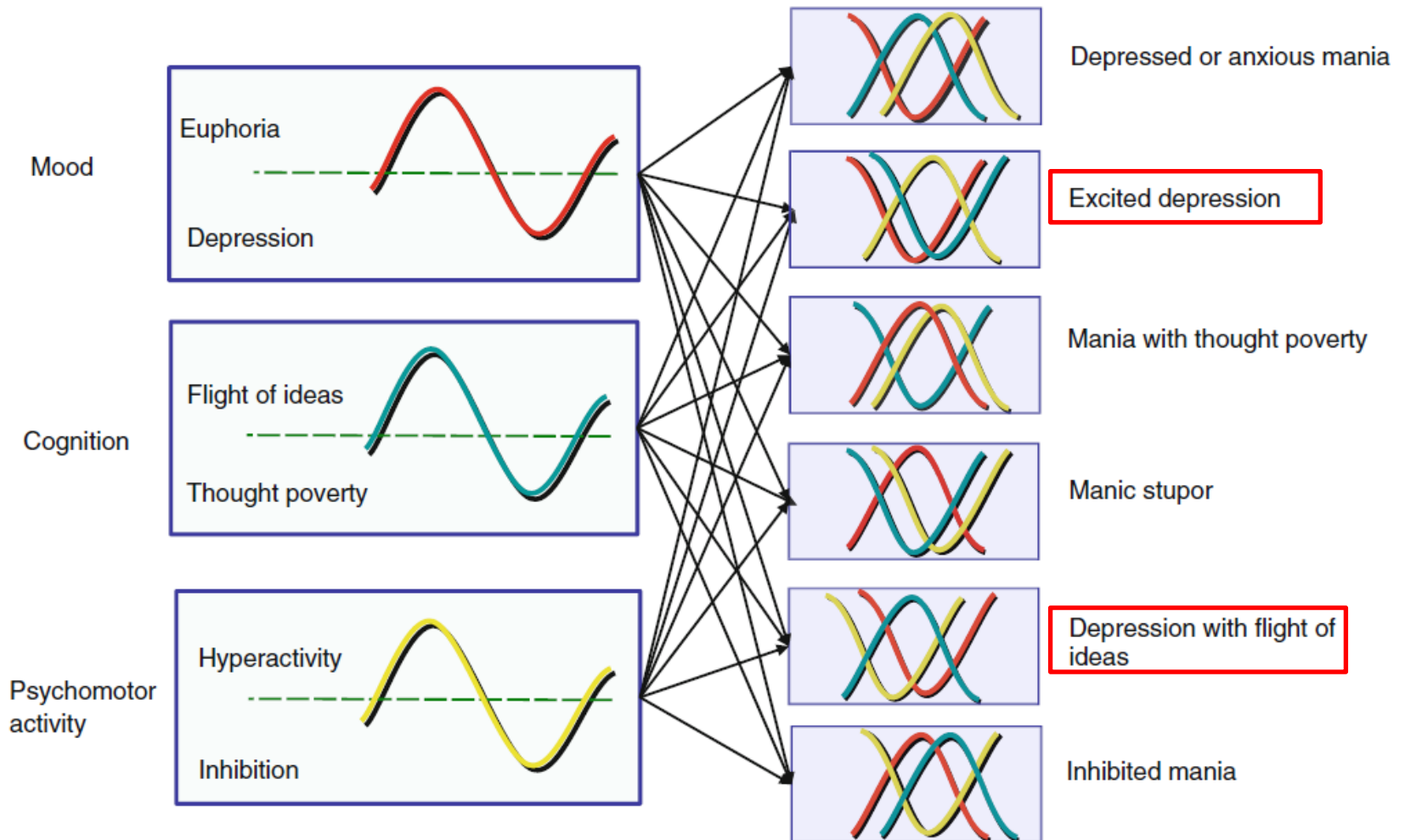
ΚΑΤΑΘΛΙΠΤΙΚΟ ΦΑΣΜΑ

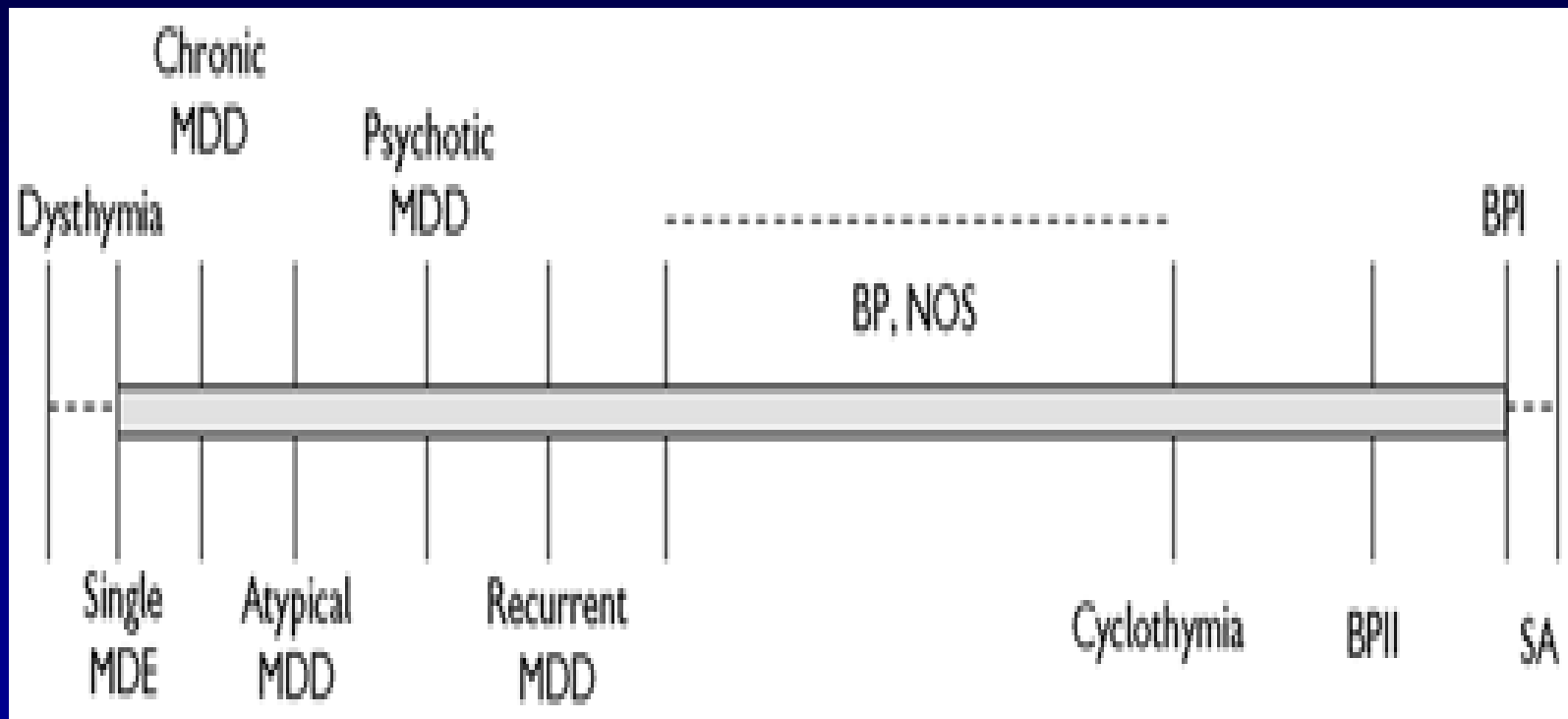
Ιστορική εξέλιξη της σύγχρονης έννοιας του διπολικού φάσματος

- 1899: Kraepelin ενοποίηση όλων των συναισθ. δ/χών στη μανιοκαταθλιπτική ψύχωση: συνεχές 'προσωπική ιδιοσυγκρασία'-κατάθλιψη-μικτές καταστάσεις-μανία-ψυχωτική μανία
- Wernicke (1900), Kleist (1928), Leonhard (1957): μονοπολικές δ/χές (μανία, μελαγχολία), διπολικές δ/χές (μανιοκατάθλιψη, κυκλοειδείς ψυχώσεις)
- Perris (1966) , Winokur, Clayton (1969): διάκριση μονοπολικής κατάθλιψης- διπολικής δ/χής (+μονοπολική μανία)
- 1976: Dunner-Fieve Διπολική II δ/χή
- Akiskal (1977, 1983, 1999, 2005): Cyclothymic-bipolar spectrum
- Angst (1978, 2003, 2007): 2-dimension Mood spectrum (M,D,m,d)
- Mitchell (2008), Phelps (2008): στοχαστική προσέγγιση της μαλακής διπολικότητας

6 ΤΥΠΟΙ ΜΙΚΤΩΝ ΚΑΤΑΣΤΑΣΕΩΝ κατά Kraepelin

Το φάσμα των συναισθηματικών δ/χών

- Το εκκρεμές μεταξύ της Κραιπελίνειας ενότητας και της διχοτόμησης των συναισθηματικών δ/χών επιστρέφει στον Κραίπελιν.

ΤΟ ΔΙΠΟΛΙΚΟ ΦΑΣΜΑ *Akiskal και συν. (1977, 1983, 1999, 2005)*

Διπολική ½: σχιζοδιπολική διαταραχή

Διπολική I: τουλάχιστον ένα μανιακό ή μικτό επεισόδιο + καταθλιπτικά επεισόδια

Διπολική I ½ : υποτροπιάζουσα κατάθλιψη + παρατεταμένη υπομανία

Διπολική II: υποτροπιάζουσα κατάθλιψη + υπομανιακά επεισόδια

Διπολική II ½: υποτροπιάζουσα κατάθλιψη + κυκλοθυμικό τεμπεραμέντο

Διπολική III: υποτροπιάζουσα κατάθλιψη + υπομανιακά επεισόδια μετά από αντικαταθλιπτικά φάρμακα (+οικογ. ιστορικό ΔΔ)

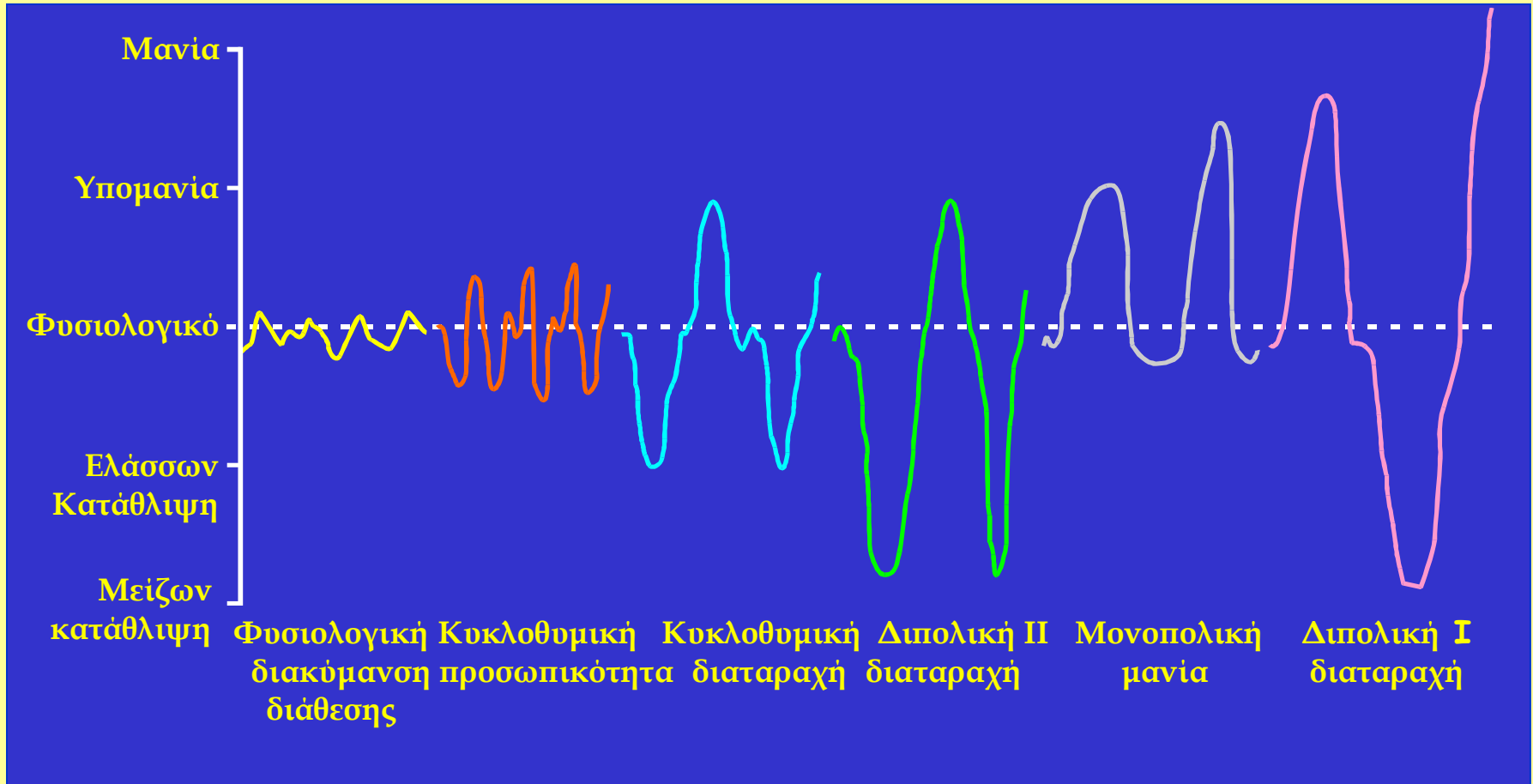
Διπολική III ½: υποτροπιάζουσα κατάθλιψη + υπομανιακά επεισόδια μετά από κατάχρηση ουσιών ή αλκοόλ

Διπολική IV: υποτροπιάζουσα κατάθλιψη + υπερθυμικό τεμπεραμέντο

Διπολική V: συχνά υποτροπιάζουσα κατάθλιψη με μικτά (δυσφορικά) υπομανιακά στοιχεία (+ οικογ.ιστορικό ΔΔ)

Διπολική VI: όψιμης έναρξης κατάθλιψη με μικτά στοιχεία → άνοια

ΔΙΠΟΛΙΚΟ ΦΑΣΜΑ

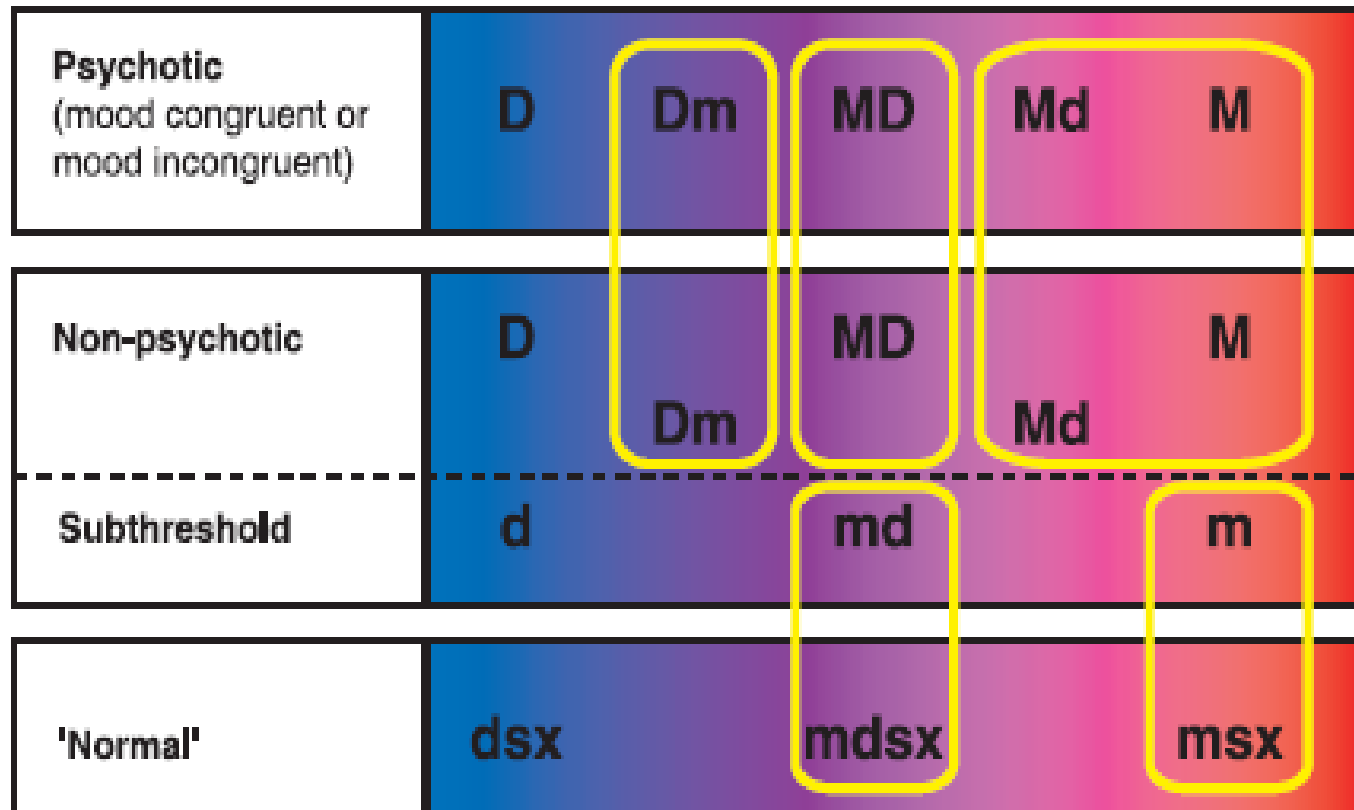

Σημειολογία D, d, M, m Δισδιάστατο διπολικό φάσμα

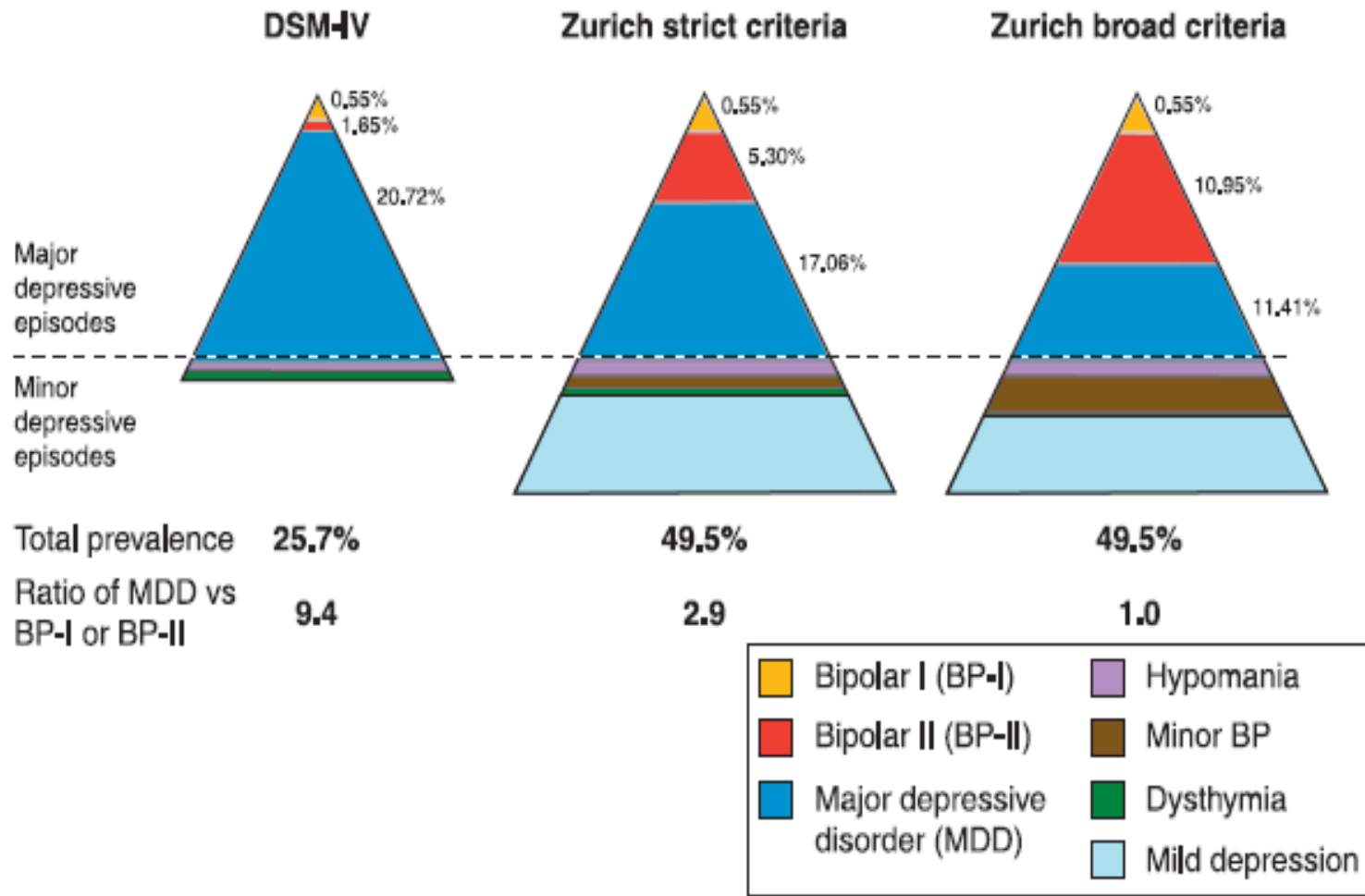
		PROPORTIONALITY SPECTRUM					
		DEPRESSION			MANIA		
SEVERITY SPECTRUM	MAJOR	Psychotic major mood disorders (mood congruent or mood incongruent)	MDD D	BP-II Dm	BP-I MD	Md M	Mania M
		Non-psychotic major mood disorders	MDD D	BP-II Dm	BP-I MD	Md M	Mania M
		Minor mood disorders (sub-threshold)	Dysthymia RBD Minor depression d		Minor BP Cyclothymic dis. Bipolar dysthymia md		Hypomania Recurrent brief hypomania m
		Affective personality disorders ¹	Depressive personality disorder		Borderline/cycloid personality disorder		Hyperthymic personality disorder
		Temperament (normal)	Depressive temperament		Cyclothymic temperament		Hyperthymic temperament
	MINOR	Symptoms (normal)	dsx		mdsx		msx
	No symptoms (supernormal)	-		-		-	

1. The precise relationship of personality disorders to the disease spectra is uncertain and an unsolved general problem of psychiatric classification.

Δισδιάστατο διπολικό φάσμα

Επιδημιολογία του διπολικού φάσματος

Πώς ορίζεται η υπομανία;

DSM-IV criteria

- Mood symptoms
- 3 / 4 of 7 symptoms
- Duration: ≥ 4 days

Zurich strict criteria

- Overactivity
- 3 of 7 symptoms
- Duration: >1 day

- Consequences

Zurich broad criteria

- Overactivity
- 2 of 7 symptoms
- Duration: ≥ 1 day

Επικράτηση διπολικού φάσματος (%)

Τύπος	DSM-IV	Αυστηρά κριτήρια Zurich	Ελαστικά κριτήρια Zurich
ΔΔ I	1.10	0.55	0.55
ΔΔ II	0.55	5.30	11.00
Ελάσσων ΔΔ	-	3.20	9.40
Υπομανία	1.50	3.30	3.26
Σύνολο	3.15	12.35	24.21

Αυστηρά κριτήρια, υπομανία που έχει επιπτώσεις

Ελαστικά κριτήρια, υπομανία χωρίς επιπτώσεις

Μη-μανιακοί δείκτες 'μαλακής' διπολικότητας: μια στοχαστική προσέγγιση

- Πρώιμη ηλικία έναρξης
- Υψηλή συχνότητα επεισοδίων (>5)- Ταχεία εναλλαγή φάσεων
- Ταχεία έναρξη και αποδρομή επεισοδίων
- Επιλόχεια επεισόδια
- Εκσεσημασμένη εποχιακότητα
- Άτυπα στοιχεία
- Μεταβολές ψυχοκινητικότητας
- Ψυχωτικά στοιχεία
- Αδιάγνωστα υπομανιακά ή μικτά καταθλιπτικά στοιχεία
- Οικογενειακό ιστορικό ΔΔ ή συναισθ. δ/χής σε > 3 γενεές
- Υπερθυμικό ή κυκλοθυμικό τεμπεραμέντο
- Χαρακτηρολογικά (π.χ. μεθοριακά) στοιχεία
- Πυροδότηση υπομανίας από αντικαταθλιπτικά
- Ανθεκτικότητα στα αντικαταθλιπτικά
- Χρήση ουσιών